

N:o 170.

Ank. till Riksd. kausli den 26 maj 1906.

Memorial, med förslag till de återstående stadgandena i det nya reglementet för riksgäldskontoret. (R. A.)

Statsutskottet får härmed öfverlämna förslag till de återstående stadgandena i det nya reglementet för riksgäldskontoret, hvilka stadganden afse: under innevarande riksdag på riksgäldskontorets anvisade utgifter, samt riksgäldskontorets upplåning.

De föreslagna §§ 21—30 grunda sig på Riksdagens beslut i anledning af statsutskottets nedan angifna utlåtanden och memorial:

§ 21, angående beredande af lånemedel för fortsatt utveckling af statens telefonväsende (utlåtandet n:o 76);

§ 22, angående anslag till låneunderstöd för enskilda järnvägsanläggningar (utlåtandet n:o 47 och memorialet n:o 167);

§ 23, angående inrättande af en lånefond för befrämjande af uppodling af jord i Norrland och Dalarna (utlåtandet n:o 132);

§ 24, angående anslag till påbörjande af en kraftkanal vid Trollhättan m. m. (utlåtandet n:o 125);

§ 25, angående anslag för utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Järfva och Uppsala järnvägsstationer (utlåtandet n:o 28 och memorialet n:o 167);

§ 26, angående anslag till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade järnvägar (sistnämnda utlåtande och memorial);

§ 27, angående inlösen till staten af Strömstad—Skee järnväg (utlåtandet n:o 55 och memorialet n:o 167);

§ 28, angående förvärfvande åt staten af Örebro—Svartå järnväg (utlåtandet n:o 141);

§ 29, angående förvärfvande åt statens järnvägar af ett Säfveåns aktiebolag tillhörigt markområde (utlåtandet n:o 124); och

§ 30, angående inköp af enskilda tillhöriga vattenfall, lämpliga för elektrisk drift å statens järnvägar (utlåtandet n:o 143 och memorialet n:o 154);

I § 56, angående riksgäldskontorets upplåning, har införts det lånebemyndigande, som bör lämnas riksgäldskontoret i följd af Riksdagens bifall till utskottets hemställan i memorialet n:o 167.

Den föreslagna § 112 är af samma innehåll som motsvarande paragraf i nu gällande reglemente.

Utskottet hemställer,

att det nu öfverlämnade förslaget till stadganden
må af Riksdagen godkännas.

Stockholm den 26 maj 1906.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.

2:o. Under innevarande riksdag på riksgäldskontoret anvisade utgifter.

§ 21.

Innevarande års Riksdag har bemyndigat riksgäldskontoret att tillhandahålla telegrafstyrelsen för fortsatt utveckling af statens telefonväsende ett lånebelopp för år 1906 af 3,500,000 kronor att, i mån af behof och sedan detta för hvarje gång blifvit af Kungl. Maj:t pröfvadt, af telegrafstyrelsen i riksgäldskontoret lyftas och jämte ränta, motsvarande den ränteutgift, som genom berörda beloppes öfverlämnande till telegrafstyrelsen förorsakas riksgäldskontoret, inom tjugu år från första lyftningsdagen återgäldas medelst afbetalningar, i den mån telegrafverkets medel därtill lämna tillgång, dock så att dylika afbetalningar böra en månad förut af telegrafstyrelsen hos riksgäldskontoret tillkännagifvas.

§ 22.

Till låneunderstöd för enskilda järnvägar har 1906 års Riksdag beviljat och ställt till Kungl. Maj:ts disposition ett extra anslag af 7,500,000 kronor, att utgå under fem år från och med år 1907 med 1,500,000 kronor årligen, dock så att belopp, som ej blifvit till utgående under ett af dessa år anvisadt, må för ett efterföljande år af samma femårsperiod disponeras, ägande Kungl. Maj:t att å detta anslag till understödjande af nya, ännu ej påbörjade enskilda järnvägsanläggningar anvisa af Kungl. Maj:t beviljade understödsbelopp, att utgå i enlighet med följande villkor och bestämmelser:

1:o) att kostnadsförslag och arbetsplan fastställas af Kungl. Maj:t, som ock närmare bestämmer de ställen, hvilka järnväg skall beröra, varande det sökande bolaget skyldigt att godtgöra de särskilda kostnaderna för möjligen erforderliga kontrollundersökningar, besiktningar, extra biträdens användande med mera dylikt, hvilka kunna af kostnadsförslagets och arbetsplanens granskning föränledas;

2:o) att det lånesökande bolaget, för att kunna erhålla statsunderstöd, skall vara skyldigt hos Kungl. Maj:t styrka, att det förfogar öfver ett kapital, som jämte statslånet är fullt tillräckligt till järnvägsanläggningens utförande på sätt arbetsplan och kostnadsförslag innehålla och hvaraf minst så stor del, som motsvarar hälften af den beräknade anläggningskostnaden,

bör utgöras af inbetaladt eller tecknad aktiebelopp eller eljest utan återbetalningsskyldighet lämnadt tillskott till järnvägsanläggningens utförande;

3:o) att låneunderstödet må utgöra högst hälften af anläggningskostnaden efter det fastställda kostnadsförslaget samt lyftas i mån af arbetets fortgång på sätt och å tider, som Kungl. Maj:t bestämmer, dock med iakttagande däraf att inbetalningarna å den del af anläggningskapitalet, som bör utgöras af aktiekapital eller eljest utan återbetalningsskyldighet lämnadt tillskott, skola ske i förhållande till de andelar af lånesumman, som lyftas, och före lyftningen af dessa låneandelar; skolande härjämte en tiondedel af den beviljade låneförsträckningen inestå, till dess besiktning af järnvägsanläggningen blifvit i öfverensstämmelse med § 2 mom. 2 af kungl. kungörelsen den 11 december 1874 angående ordningen för afsyning och besiktning af enskilda järnvägar och deras upplåtande för allmän trafik förrättad samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelat tillstånd till banans öppnande för allmän trafik;

4:o) att i afseende å ifrågavarande försträckningar skall iakttagas:

a) att annuiteten beräknas till fem procent å ursprungliga försträckningbeloppet, af hvilken annuitet först godtgöres ränta efter fyra och en half för hundra å oguldet kapitalbelopp och återstoden utgör afbetalning därå;

b) att anstånd med räntans erläggande må medgifvas för högst tre år, dock icke utöfver ett år från den dag, då enligt Kungl. Maj:ts bestämmande järnväg senast skall vara färdig och för trafik öppnad; skolande beloppet af den ränta, med hvars erläggande anstånd sålunda medgifves, till staten inbetalas, sedan genom de stadgade annuitetslikviderna all öfrig ränta, med hvilken anstånd icke beviljats, blifvit gulden och kapitalet godtgjort, så att efter nämnda tids förlopp med annuitetens erläggande fortfarande så länge, till dess äfven beloppet af den ränta, med hvars erläggande anstånd medgifvits, blifver till staten inbetaladt;

c) att kapitalafbetalning skall vidtaga tre år efter den dag, då enligt Kungl. Maj:ts bestämmande järnväg senast skall vara färdig och för trafik öppnad; och

d) att, därest till betalning förfallet belopp icke i föreskrifven ordning erlägges, låntagaren skall därå gälda fem procent årlig ränta intilldess samma belopp varder behörigen inbetaladt;

5:o) att järnvägsanläggningen med alla därtill hörande byggnader och materiel äfvensom all bolagets öfriga egendom skall utgöra säkerhet för den af staten lämnade försträckning och staten till säkerhet för sin fordrans

utbekommande erhålla inteckning med förmånsrätt framför hvarje annan fordran i den järnväg, för hvars anläggning den ifrågavarande försträckningen beviljats; börande ej mindre såsom villkor för statslånets erhållande och tillgodonjutande i bolagsordningen intagas stadgande om bolagets skyldighet att till säkerhet för statens fordran inteckna bolagets järnväg med förmånsrätt för samma fordran framför hvarje annan fordran hos bolaget, än ock en tredjedel af det beviljade statslånet innestå, till dess inteckning med ofvan stadgad förmånsrätt i bolagets järnväg meddelats för förut lyftade andelar af lånet; hvarjämte ofvanberörda sista tredjedel ej må utbekommas, förrän inteckning för dess belopp med förmånsrätt framför hvarje annan fordran än statens blifvit i bolagets järnväg behörigen meddelad;

6:o) att Kungl. Maj:t skall insätta en med särskild instruktion försedd ledamot i direktionen för hvarje järnvägsbolag, som innehar lån af staten, och utse en revisor att deltaga uti granskningen af bolagets förvaltning och räkenskaper, samt att arfvode till sålunda utsedd direktör och revisor skall bekostas af bolaget;

7:o) att hvarje järnvägsbolag, som erhållit statsunderstöd, skall vara skyldigt underkasta sig såväl de bestämmelser i fråga om samtrafik, hvilka Kungl. Maj:t kan finna godt för bolaget bestämma, som ock i öfrigt alla de villkor och kontroller, som af Kungl. Maj:t pröfvas lämpliga och nödiga; samt

8:o) att hvarje sådant bolag, som nyss är nämndt, må, då Kungl. Maj:t så pröfvar lämpligt,

dels erhålla upplåtelse af den för järnvägsanläggningen erforderliga, kronan tillhöriga jord sålunda: att jord, som står under kronans omedelbara disposition, upplåtes utan någon ersättning; att jord från de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna kronoallmänningar upplåtes utan annan godtgörelse än ersättning till vederbörande innehafvare för intrång i nyttjanderätten; att jord från de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, hvilka icke upplåtits till förenade mötetpassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, upplåtes utan annan ersättning än för minskning i arrendatorns brukningsområde under den återstående arrendetiden äfvensom för skada och intrång; samt att för jord, som är till boställe eller åt enskild person, menighet eller inrättning med åborätt eller annorledes än hvad som ofvan sagts upplåten, ersättning skall lämnas såväl för själfva marken som för skada och intrång; skolande ersättningen i ofvannämnda fall bestämmas i den ordning, förord-

ningen angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 april 1866 stadgar;

dels och kostnadsfritt begagna för anläggningen sådana å kronans ägor belägna kalk- och stenbrott jämte grustäkter som kunna vara disponibla; och åligger det fullmäktige i riksgäldskontoret att behörigen tillhandahålla och utbetala de belopp, Kungl. Maj:t kan komma att å detta anslag anvisa.

§ 23.

Innevarande års Riksdag har, i anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, beslutat, bland annat:

att en särskild fond å 300,000 kronor skall inrättas för befrämjande af uppodling af jord i Norrland och Dalarna, från hvilken fond i mån af tillgång lån må tilldelas landsting eller hushållningssällskap, som förklarar sig villigt att utlämna låneunderstöd till mindre jordbrukare för uppodling af till åker lämplig mark;

att inflytande räntor å de från fonden utlämnade lån må ingå till fonden för att tillsammans med fondens öfriga tillgångar användas för det med fonden afsedda ändamål;

att fonden skall af statskontoret förvaltas; samt

att bemyndiga riksgäldskontoret att för ändamålet under år 1907 i mån af behof tillhandahålla statskontoret ett belopp af högst 100,000 kronor.

§ 24.

Innevarande års Riksdag har, med bifall till därom af Kungl. Maj:t i proposition n:o 130 gjord framställning, beslutat, bland annat:

att en kraftstation för tillgodogörande af den staten tillhöriga vattenkraften i Trollhätte strömmar skall anläggas;

att till påbörjande af den för samma kraftstation erforderliga kraftkanalen, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett af styrelsen för Trollhätte kanal- och vattenverk framlagdt, med ritning n:o 2 betecknad förslag, mellan de å ritningen med A och B betecknade punkter anvisa ett belopp af 750,000 kronor;

att godkänna och antaga ett med propositionen framlagdt, den 13 mars 1906 upprättadt aftal med Trollhättans elektriska kraftaktiebolag angående förvärf för 2,500,000 kronor och öfriga villkor åt Kungl. Maj:t och kronan af alla samma bolag tillhöriga, inom Vassända-Naglums och

Trollhättans socknar belägna fastigheter jämte vatten- och fiskerätt, med rätt för Kungl. Maj:t att i aftalet vidtaga de formella ändringar, som kunna finnas påkallade; samt

att bemyndiga riksgäldskontoret att på rekvisition tillhandahålla Kungl. Maj:t de medel, tillhopa 3,250,000 kronor, som erfordras för kraftkanalens påbörjande och fullgörande af likviden till Trollhättans elektriska kraftaktiebolag.

§ 25.

Innevarande års Riksdag har, till fortsättande af arbetet med utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Järfva och Uppsala järnvägsstationer, för år 1907 till utgående från riksgäldskontoret anvisat ett belopp af 500,000 kronor, att enligt Kungl. Maj:ts disposition utbetalas.

§ 26.

Till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade järnvägar har 1906 års Riksdag för år 1907 beviljat och till utgående från riksgäldskontoret anvisat 4,000,000 kronor, att enligt Kungl. Maj:ts disposition utbetalas.

§ 27.

Innevarande års Riksdag har dels beslutat att för en köpeskilling af 600,000 kronor till staten inlösa Strömstad—Skee järnväg med allt hvad därtill hör, att af staten tillträdas den 1 januari 1907 på de villkor i öfrigt, Kungl. Maj:t finner skäligt bestämma, dels ock till utgående från riksgäldskontoret anvisat nämnda köpeskillingsbelopp 600,000 kronor, att enligt Kungl. Maj:ts disposition utbetalas.

§ 28.

Innevarande års Riksdag har, med bifall till Kungl. Maj:ts i proposition n:o 106 gjord framställning, bemyndigat fullmäktige i riksgäldskontoret, att, på det Kungl. Maj:t må blifva i tillfälle att i hufvudsaklig öfvensstämmelse med de i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 30 mars 1906 angifna grunder åt staten förvärfva Örebro—Svartå järnväg, till Kungl. Maj:t efter ingången af år 1907 på rekvisition utanordna de medel, som erfordras för gäldande af hvad för järnvägen skall kontant till järnvägens ägare utbetalas, äfvensom fullgöra räntelikvider och kapitalafbetalnin-

gar å det i järnvägen intecknade obligationslån samt eventuellt andra i järnvägen intecknade lån, hvilka af staten i följd af järnvägens förvärfvande öfvertagas.

§ 29.

Innevarande års Riksdag har beslutat att — med godkännande af ett mellan järnvägsstyrelsen och Säfveåns aktiebolag den 23 februari 1906 upprättadt aftal angående förvärf för statens järnvägar af ett bolaget tillhörigt, i aftalet närmare angifvet markområde omfattande tillsammans 346,918,1 kvadratmeter — bemyndiga riksgäldskontoret att tillhandahålla järnvägsstyrelsen det penningbelopp, som erfordras för köpeskillingens erläggande enligt nämnda aftal.

§ 30.

Riksdagen har år 1906

dels medgifvit, att inköp af sådana, helt eller delvis, i enskild ägo befintliga vattenfall, som inom den närmaste framtiden anses komma att för drift af statens järnvägar erfordras och hvilkas inköp icke utan men för staten anses kunna uppskjutas, må af Kungl. Maj:t beslutas till ett sammanlagdt belopp af intill 5,000,000 kronor; samt att den afkastning, samma vattenfall kunna komma att lämna under tiden, intill dess de varda för det med inköpet afsedda ändamålet använda, skall inlevereras till statskontoret för att redovisas under titel extra uppbörd;

dels ock bemyndigat fullmäktige i riksgäldskontoret att i mån af behof, enligt Kungl. Maj:ts rekvisition, utanordna för ändamålet erforderliga medel intill nämnda summa.

§ 56.

Riksdagen har åren 1898 och 1903 bemyndigat riksgäldskontoret att, för beredande af den tillgång till riksgäldskontoret åliggande försträckningar till odlingslånefonden, som kan erfordras utöfver hvad enligt särskilda beslut må blifva för sådant ändamål till riksgäldskontoret öfverlämnadt, i mån af behof försälja obligationer i svenskt mynt, oupp-

sägbara från långifvarens sida, men ställda att återbetalas viss kortare tid efter af riksgäldskontoret verkställd uppsägning, med rätt tillika för fullmäktige att bestämma dessa obligationers valörer, räntefot och uppsägningstid.

Riksgäldskontoret äger att till betäckande af *dels* det af 1902 års Riksdag till bildande af en lånefond för torfindustriens understödjande anvisade belopp af högst 1,500,000 kronor, *dels ock* det af 1904 års Riksdag till bildande af en egnahemslånefond anvisade belopp af högst 10,000,000 kronor försälja statsobligationer till erforderligt belopp.

Riksdagen har år 1905 bemyndigat riksgäldskontoret att medelst försäljning af statsobligationer bereda erforderlig tillgång för utbetalning af *dels* 500,000 kronor, anslag för år 1906 till utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Järfva och Uppsala järnvägsstationer, *dels* 4,000,000 kronor, anslag för samma år till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade järnvägar, *dels* 1,475,600 kronor, anslag för samma år till fortsättning af statsbanan från Göteborg till Skee, *dels* 5,364,730 kronor, af 1905 års Riksdag anvisade medel till betäckande af vissa, af statskontoret förskottsvis bestridda utgifter för inköp af fastigheter för bangårdsanordningar i Stockholm m. m., *dels* 1,500,000 kronor, för år 1906 beviljade medel af 1901 års fond till låneunderstöd för enskilda järnvägar, *dels ock* 5,000,000 kronor, år 1905 anvisade medel till ökning af lånefonden för rederinäringens understödjande.

Riksdagen har år 1906 bemyndigat riksgäldskontoret att medelst försäljning af statsobligationer bereda erforderlig tillgång för utbetalning af *dels* 500,000 kronor, anslag för år 1907 till fortsättande af arbetet med utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan Järfva och Uppsala järnvägsstationer, *dels* 4,000,000 kronor, anslag för samma år till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade järnvägar, *dels* 600,000 kronor för inlösen till staten af Strömstad—Skee järnväg, *dels* 1,500,000 kronor, för år 1907 beviljade medel af 1906 års fond till låneunderstöd för enskilda järnvägar, *dels* 3,500,000 kronor, år 1906 beviljad lån till telegrafstyrelsen för fortsatt utveckling af statens telefonväsende, *dels* 3,250,000 kronor till påbörjande af en kraftkanal vid Trollhättan samt för fullgörande af likvid till Trollhättans elektriska kraftaktiebolag enligt ett af Riksdagen godkänt aftal, *dels* 5,000,000 kronor för inköp af enskilda tillhöriga vattenfall, lämpliga för elektrisk drift å statens järnvägar, *dels* 100,000 kronor för inrättande af en lånefond till befrämjande af uppodling af jord i Norrland och Dalarna, *dels* erforderliga medel till inköp från

Säfveåns aktiebolag, enligt ett af Riksdagen godkändt aftal, af viss mark till bangårdsanordningar i Göteborg, dels ock de medel, som erfordras för gäldande af hvad för förvärfvande åt staten af Örebro—Svartå järnväg skall kontant till järnvägens ägare utbetalas.

För konvertering af äldre statslån, när omständigheterna därtill föränleda och sådant med fördel för staten kan ske, äga fullmäktige att, på sätt och till belopp fullmäktige finna lämpligt, dock ej utöfver hvad som till konvertering åtgår, försälja eller träffa aftal om blifvande försäljning af statsobligationer, förskrifna med lägre ränta än det statslån, som utgör föremål för konvertering.

För den händelse nya obligationer komma att af riksgäldskontoret utfärdas, skola fullmäktige underställa Kungl. Maj:ts fastställelse de beslut, som rörande sådan upplåning kunna komma att fattas, med anhållan, att Kungl. Maj:t täcktes å det nya lånet meddela sin garanti.

Härjämte har Riksdagen år 1889 föreskrifvit, att, om nya statsobligationer, i hvilka någon viss, ovillkorlig återbetalning medelst årlig amortering ej blifvit af staten utfäst, varda af fullmäktige i riksgäldskontoret utfärdade, fullmäktige skola snarast möjligt göra framställning om anvisande af de medel, hvilka böra årligen afsättas för skuldbeloppets amortering inom den tid, fullmäktige anse lämplig; skolande dessa medel ingå till en för samtliga statslånen gemensam amorteringsfond samt af fullmäktige användas till amortering å statsskulden medelst ökad utlottning eller obligationsinköp tid efter annan.

Dessutom böra fullmäktige — sedan Kungl. Maj:t bifallit Riksdagens begäran därom, att utlottningslistorna rörande de i svenskt mynt förskrifna statsobligationer må såsom bihang få medfölja svensk författningssamling — föranstalta, det nämnda listor hädanefter varda till vederbörande behörigen aflämnade, för att på nämnda sätt komma till allmänhetens kännedom; skolande fullmäktige, om nya statsobligationer blifva i svenskt mynt förskrifna eller deras belopp varder i svenskt mynt evalveradt, tillse, att enahanda kungörelse i afseende å dem utfärdas, äfvensom söka utverka, att dessa obligationer tillhörande kuponger må i landtränterierna inlösas och i uppbördens mottagas.

§ 112.

Några tillförene meddelade och mot det nu utfärdade reglementet stridande stadganden angående riksgäldskontorets förvaltning och därmed gemenskap ägande ämnen få icke vidare åberopas och tillämpas.